

SetraNews

OKTOBER 2017

SNABBT, SMART
OCH SMIDIGT MED
FÄRDIGMÅLAT

FRAMTIDSMATERIALET
TRÄ TAR FORM

AUSTRALIEN SATSAR
HÖGT OCH STORT

Med blick för det underbara

Niklas Gilmark tillverkar underkläder av svensk skogsråvara

*Vad är
ett hållbart
skogsbruk?*

SETRA TRÄSKOLA

TRE OM TRÄ: *Varför går det så bra för bygghandeln?*

»VI HAR ÄNNU
BARA SKRAPAT
PÅ YTAN AV VAD
SOM ÄR MÖJLIGT
MED SKOGEN
SOM RESURS«

Välkommen till framtiden

VISSTE DU ATT det går att ersätta bomull och plast med trä? Att du snart kan tanka bilen med förnybar olja från skogen? Framtidens nya träbaserade material är redan här, och vi har ännu bara skrapat på ytan av vad som är möjligt med skogen som resurs.

Vi på Setra utmanas och inspireras av omställningen till ett hållbart samhälle. Vi vet att trä har en viktig roll att spela som förnybar råvara framöver. Därför vill vi berätta mer om den forskning och utveckling som är på gång kring träets nya användningsområden.

I SVERIGE ÄR VI MÅNGA som har en personlig relation till skogen. Vi vandrar, plockar bär och svamp, jagar och hittar lugnet där bland träden. Vi är också många som känner ansvar för att skogen används på rätt sätt. I takt med att nya träbaserade produkter kommer ut på marknaden och trä ersätter stål och betong i allt fler av våra byggnader, blir det uthålliga skogsbruket extra viktigt. Hur den svenska skogen sköts för att hålla balansen mellan produktion och miljö kan du lära dig mer om i det här numrets träskola.

Trevlig läsning!

Hannele Arvonen
Vd

»Skogen och myrmarken i Jämtland är helt magisk. Det är liksom flera kilometer mellan varje hus. Där får jag vara mig själv. Ingen känner igen mig i skogen.«

Zlatan Ibrahimovic bekänner sin kärlek till den svenska skogen i en intervju med tidningen Café. I parfymen Myth Wood försöker han återskapa känslan av svensk natur med doftmolekyler från tallskott och drivved.

Vi mår bra av trä

Det som många inom byggbranschen redan visste är nu vetenskapligt bevisat – Trä i byggnader, möbler och på väggar är bra för vår hälsa och vårt välbefinnande.

I det treåriga forskningsprojektet Wood2New som avslutades tidigare i år har man kunnat se konkreta hälsoeffekter av trä i inomhusmiljöer. Bland annat att patienter som vistats på sjukhus i rum klädda med träpanel kunnat skrivas ut tidigare än andra patienter.

SETRANEWS är Setras kundtidning. Den ges ut på svenska och engelska till kunder, medarbetare och andra intressenter i Sverige och utomlands. Tidningens syfte är att sprida information om företaget och låta läsarna ta del av senaste nytt.

UPPLAGA: 5 000 ex.

ADRESS: Setra Group, Box 3027,
169 03 Solna

TEL: 08-705 03 00

E-POST: setranews@setragroup.com

REDAKTÖR: Linn Treijs

ANSVARIG UTGIVARE: Lovisa Krebs

TEXT: Katarina Brandt, Linn Treijs

FORMGIVNING: Blackboard Publishing.

TRYCK: Åtta 45

OMSLAGSBILD: Niklas Gimark, grundare av klädmärket Allvar.
Foto: Magnus Laupa.

PRENUMERATION: Vill du få ett eget nummer av SetraNews eller avregistrera dig som prenumerant? Har du önskemål om vad du vill läsa eller åsikter om innehållet? Gå in på www.setragroup.com/setranews för att komma i kontakt med oss.

Vallastaden visar vägen

I Linköping genomfördes bo- och samhällsexpot Vallastaden 2017 den 2–24 september. Under tre intensiva veckor arrangerades utställningar och guidade turer genom stadsdelens kvarter och parker varvade med inspirationsföreläsningar. Tanken bakom Vallastaden har varit att skapa en stadsdel där social hållbarhet är en livsstil.

Genom att bygga tätt och med naturliga mötesplatser i form av torg, växthus och gemensamhetslokaler ska de boende inspireras till umgänge och tillsammans forma atmosfär och aktiviteter. Drygt en fjärdedel av bostadshusen är gjorda i trä och har byggts för att testa nya lösningar och koncept. En byggnad är så flexibel att de boende kan byta plats på fönster, dörrar och balkonger.

Visste du att...

... klimatet i norra Sverige gör träet särskilt hållbart och vackert?

... när det är tätt mellan årsringarna blir plankorna extra starka och snyggt ådrade. Det märks bland annat i Setras nya interiörkollektion som tillverkas i Malå.

... under sommaren har 19 nya medarbetare anställts i Malå och nu i höst ökar produktionen med 20 procent, så att fler kan få njuta av ett genuint trägolv under fötterna.

NYTT OM NAMN

Försäljningschef

MARLENE BERGSTRÖM har fått ett utökat ansvar som skandinavisk försäljningschef för både sågade och förädlade trävaror. Hon har tidigare varit försäljningschef för sågade trävaror i furu och gran.

Produktionsdirektör

ANNA RASMUSON är Setras nya produktionsdirektör. Anna har en bakgrund inom tillverkande industri och kommer senast från en tjänst som vd på Liko AB, en del av den amerikanska medicintechniska koncernen Hill-Rom.

Biobränsleansvarig

JOHAN SVENSSON har fått en ny roll som biobränsleansvarig och ska arbeta med att utveckla samarbetet med Setras biokunder. Han behåller även sitt tidigare uppdrag som råvarukoordinator.

Produktspecialist

PETER ÖHMAN har tillträtt en ny tjänst som teamleader och produktspecialist för förädlade produkter. Hans roll är att koordinera försäljningen till bygghandeln och leda utvecklingen av det förädlade sortimentet, som panel, golv och trall.

SPÄNNANDE UTSIKTER FÖR TRÄINDUSTRIN

Foto: White Arkitekter

Hett med trä. Stockholms stad efterlyste särskilt träbyggnader till ett nytt bostadsområde vid Årstafältet. Det vinnande bidraget från White har ambitionen att bli ett skyltfönster för träbyggandets snabba utveckling.

Marknadsförutsättningarna för svensk träindustri är bättre än på länge och det ser ljus ut på nästan alla horisonter. Men hur länge kommer högkonjunkturen hålla i sig? Setras marknadsdirektör Olle Berg höjer blicken lite högre än vanligt och spanar framåt mot utmaningar och möjligheter.

VI NÄRMAR OSS SLUTET AV 2017, ett år som ser ut att bli riktigt bra för träindustrin. Det starkaste sedan finanskrisen rentav. Den globala konsumtionen av trävaror är god och vi har balans mellan produktion och konsumtion. Även om träproduktionen har ökat i vissa länder har de lokala marknaderna mött upp fint.

Vi har ett läge där alla huvudmarknader i Europa går relativt bra. Ingen effekt av Brexit märks ännu och Tysklands sågverk har skruvat upp produktionen. I Skandinavien och vår hemmamarknad Sverige är det bra drag i både bygghandeln och nybyggnationen. Träbyggande har blivit extremt hett, särskilt när det gäller flerbostadshus och varenda kommun vill ha en träbyggnadsstrategi.

Även Kina och övriga Asien har en bra träkonsumtion och det hack i leveranserna som drabbade exportindustrin tidigare i år har man nu tagit i kapp. Det ser ut som att svensk träexport kommer att slå ett nytt rekord till Kina när året är slut.

NYTT FÖR I ÅR ÄR ATT den amerikanska marknaden äntligen har nått tillbaka till nivåer av både hög konsumtion – och bra priser. Exporten över Atlanten har ökat vilket hjälper till att hålla balansen på trävarumarknaden i Europa, även för de som inte hoppat på amerikabåten.

Sammantaget befinner vi oss i ett ganska ovanligt läge. Att alla större marknader, Mellanöstern undantaget, är så välfungerande är vi inte vana vid.

Historiskt har en högkonjunktur aldrig hållit i sig mycket längre än så här och statistiskt borde cykeln vara på väg utför nästa år. Men det som gör framtiden svårare att bedöma är att det har kommit in nya tunga spelare på planen. Framförallt Kina, som sedan förra lågkonjunkturen blivit en av de viktigaste marknaderna för svensk träexport.

Med marknadsförutsättningar som är bättre än på länge och en träexport som täcker in nästan hela världen har vi ett annat utgångsläge än tidigare och det ska bli spännande att se hur framtiden utvecklar sig. Några frågor att fundera kring under tiden:

Hur blir utvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika i takt med det minskade oljeberoendet? Marknaderna står för över 50 procent av den svenska furuexporten och är i dag helt bundna till oljepriset.

Hur stark skjuts får trä som material när byggbranschen ska minska sin miljöpåverkan? Visst är trä ett bevisat miljövänligare alternativ till stål och betong, men det i sig räcker inte om branschen inte lyckas utöka kapaciteten tillräckligt snabbt och effektivt.

Kan sågverken hitta nya marknader för sina bioprodukter? Alternativa bränslen och nya träbaserade material kan vara ett sätt att göra sig mindre beroende av byggbranschens svängningar, och därmed bli en intressantare industri för investerare.

UTBLICK MED OLLE BERG
Olle Berg är marknadsdirektör på Setra. Har du missat hans analyser i tidigare nummer? Gå in på www.setragroup.com/setranews och läs mer.

När träfibrer plockas isär i sina minsta beståndsdelar och sedan sätts ihop igen bildas nya material med superkrafter.

Framtiden växer på träd

Transparent trä, intelligent papper, förpackningar som kan kommunicera och skyskrapor helt och hållet byggda i trä. Listan över nya högteknologiska material, produkter och tillämpningar med skogsråvara som bas kan göras lång. Marknadens efterfrågan driver utvecklingen tillsammans med forskning och utveckling. Resultatet är nya produkter och nya funktioner i papper, förpackningar, sågade trävaror och bränsle. »»

DE VITA ROCKARNA fladdrar kring benen på forskarna i laboratoriet på Kungliga Tekniska Högskolan, KTH i Stockholm. Här ligger en del av Treeseearch akademiska hemvist som är Sveriges hittills största satsning på grundforskning, kunskap- och kompetensuppbyggnad inom området nya material och specialkemikalier från skogsråvara. Tanken bakom den nya nationella forskningsplattformen är att företag och universitet ska kunna jobba i en öppen forskningsmiljö för att möjliggöra framtida innovationer, bland annat genom att forskningsinfrastruktur görs tillgänglig.

Startskottet för den första etappen i projektet gick i juni där en rad tunga aktörer inom skog och träindustri gått in som samarbetspartners. Treeseearch har statligt stöd via det strategiska innovationsprogrammet BioInnovation och finansiering från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse.

En viktig del i Treeseearch är satsningen på framtidens forskningsledare inom industri och akademi, det vill säga doktorander och unga forskare.

Efterfrågan på biobaserade material ökar
På KTH har forskare vid institutionen för fiber- och polymerteknologi utvecklat

nya processer för tillverkning av nanocellulosa som är ett material som utvinns ur träfibrer. Tekniken bygger på att träfibrerna plockas isär i sina minsta beståndsdelar och sedan sätts ihop igen till nya material med egenskaper som lämpar sig för många användningsområden. Jonatan Henschen är doktorand och arbetar med olika typer av just nanocellulosa. Tillsammans med sina forskarkollegor har han bildat bolaget FineCell Sweden i syfte att få ut materialet kommersiellt.

– Vi jobbar med flera industriella aktörer för att titta på hur materialet kan implementeras i deras produkter och göra dem bättre. Det kan till exempel användas för att göra starkare eller genomskinligt papper. Vi märker att konsumenternas efterfrågan på biobaserade material ökar och vi letar för fullt efter en lämplig matchning för vårt material. Det finns många olika typer av nanocellulosa, så frågan är var vårt material passar bäst och kan göra störst nytta, säger Jonatan.

Stort intresse för transparent trä

Lars Berglund är professor vid KTH och föreståndare för Wallenberg Wood Science Center, WWSC, som sedan starten 2008 har gjort ett stort avtryck inom internationell forskning. Verksamheten vid KTH

»Vi märker att konsumenternas efterfrågan på biobaserade material ökar och vi letar för fullt efter en lämplig matchning för vårt material«

Tillverkning av nanocellulosa kräver nya processer.

Jonatan Henschen (nedan) är doktorand på KTH och arbetar med olika typer av nanocellulosa.

Lars Berglund är professor vid KTH och föreståndare för Wallenberg Wood Science Center. Mest uppmärksamhet har han och fått för arbetet kring transparent trä.

»Visionen från vår sida är att se på skogen som en råvarukälla för en mängd olika produkter«

– I Sverige är vi många aktörer som sitter på väldigt mycket kunskap, säger Josefin Illergård, kommunikationsansvarig på Treearch.

sker i samarbete med Chalmers tekniska högskola och finansieras av Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Forskningen fokuserar på hur man kan utveckla nya material från den svenska skogen som komplement till den traditionella användningen där skogen blir till virke och papper. Mest uppmärksamhet har Lars och hans forskarkolleger fått för arbetet kring transparent trä.

– Människor från jordens alla hörn har visat intresse och inte minst arkitekter har varit väldigt nyfikna eftersom det här är ett material som öppnar upp för nya möjligheter vid husbyggnad. I framtiden kommer träet att kunna användas i solceller och paneler. Transparent trä kan också förses med inbyggd LED-belysning och samtidigt fungera som lastbärande strukturer i byggnader. Visionen från vår sida är att se på skogen som en råvarukälla för en mängd olika produkter. När vi började för nio år sedan var det synsättet inte vanligt.

Skogen är vägen framåt för det hållbara samhället

På Skogsindustrierna träffar vi Torgny Persson som sedan snart två år tillbaka axlar rollen som forsknings- och innovationsdirektör. Ett viktigt mål för hans arbete är att få till stånd fler forsknings- och innovationsprogram som stöttar utvecklingen. Skogsindustrierna samverkar därför med flera företag och forsknings-

finansiärer som till exempel innovationsmyndigheten Vinnova, Energimyndigheten, stiftelsen Mistra och statliga forskningsrådet Formas.

– Skogsråvaran är spännande eftersom vi kan göra så mycket mer av den än vad vi gör i dag. Material som presterar bättre än fossilbaserad råvara och med helt andra egenskaper. Det gör att skogen på många sätt är vägen framåt för det hållbara samhället, menar Torgny.

Internationellt arbetar Torgny även med EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horizon 2020, och tillsammans med den europeiska teknologiplattformen Forest sector technology platform, FTP. Samtidigt som han talar varmt och nya material och produkter lyfter han vikten av att utveckla befintliga produktionsmetoder och anläggningar.

– Ett av de viktigaste syftena med skogsnäringsens forskningsagenda är att öka det industriella träbyggandet där moderna limträprodukter och färdiga funktionslösningar ligger till grund för modernt byggande, säger Torgny.

Stor kunskap i Sverige

På KTH radar Josefin Illergård, kommunikationsansvarig på Treearch, upp olika exempel på nanocellulosa. En trögflytande gel, popcornliknande puffar, pyttesmå genomskinliga bollar och en bit transparent papper.

– I Sverige är vi många aktörer som sitter på väldigt mycket kunskap. Genom bra samarbeten kan vi nå en biobaserad framtid där skogen utgör en stor och viktig del, säger Josefin.

Och vem vet, inom en inte alltför avlägsen framtid kommer vi kanske att kunna beundra utsikten genom en fönsterruta av trä, höra mjölkförpackningen berätta att utgångsdatumet närmar sig och ta hissen upp till 18:e våningen i ett hus byggt av trä.

Torgny Persson är forsknings- och innovationsdirektör på Skogsindustrierna, som stöttar utvecklingen av nya funktioner för skogsråvaran.

En förnybar råvara från norrländsk barrskog

Allvar tillverkar underkläder av fibrer från svensk tall- och granskog. Idén fick grundaren Niklas Gilmark från ett företag som gör viskos av bambu. I dag är Allvar Sveriges första varumärke med kommersiell textilproduktion från svensk skogsråvara. TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: MAGNUS LAUPA

NIKLAS HAR EN nära relation till skogen och har jobbat med både plantsättning och röjning. Han lockades av tanken på att använda skogsråvaran på ett nytt och anorlunda sätt och undrade om det skulle vara möjligt att göra samma sak med skog från Sverige som med bambu.

– Min relation till skogen har formats i Bergslagen. Min familj har skog där som jag fått vara med och ta hand om. Det känns bra att kunna ta tillvara på ett överskott från naturen, säger Niklas.

Ett stenkast från världsarvet Höga Kusten hittade Niklas det han sökte i form

En kärleksförklaring till den svenska skogen

Niklas driver Allvar tillsammans med kläddesignern Stefan Söderberg som är en av grundarna till det svenska modemarket Hope. I somras fick de möjlighet att presentera företaget och lansera sin första damkollektion vid ett event på Stockholms Centralstation där Setra var en av flera samarbetspartners.

Niklas menar att den största utmaningen under resans gång har varit att hantera all den osäkerhet som följer med att starta någonting helt nytt från grunden. Funderingarna på hur det man gör ska tas emot och vad som skulle hända om allting, bokstavigt talat, går åt skogen.

– Det känns skönt att vi fått ett sådant fint mottagande, bra publicitet och stöd från våra samarbetspartners. Vår målsättning är inte bara att tillverka högkvalitativa underkläder. Vi har någonting mer att berätta och kan presentera ett spårbart ursprung inspirerat av mörkret och allvaret i de svenska skogarna, avslutar Niklas.

MILJÖVÄNLIGARE KLÄDER

- Mer än 60 procent av världens kläder är tillverkade av olja där polyester är ett exempel.
- Bomullen står för cirka 25 procent av världens textilproduktion, men det är en gröda som kräver mycket bekämpningsmedel och stora mängder vatten i områden där bristen på just vatten är stor.
- Allvars underkläder är tillverkade av cellulosaflis som tas fram av råflis från den yttre delen av timmerstocken. Det är en biprodukt från sågverken och en förnybar råvara som i Allvars fall kan spåras till norrländsk barrskog.
- Läs mer och titta på Allvars underkläder: allvarunderwear.com

”Det känns bra att kunna ta tillvara på ett överskott från naturen”

av Bioraffineriet Domsjö Fabriker. Här tillverkas bland annat cellulosa som kan omvandlas till viskos.

Cellulosan som ska bli underkläder fraktas från Örnsköldsvik med båt till Indien där den omvandlas till sytråd. Själva viskostyget stickas i Litauen där man även syr upp Allvars kalsonger, trosor och linnen.

Fyll tanken med bioolja från skogen

Det kan låta som en fantasi, men med modern teknik är det fullt möjligt att tanka bilen med sågspån inom bara ett par år. Setra är ett av de första företagen som tar idén vidare till kommersiell teknik.

TEXT: LINN TREIJS FOTO: BJÖRN LOFTERUD

VÄTSKAN ÄR MÖRKBRUN och doften av tjära för tankarna till rökerier och sjöbodan. Det är det första provet på pyrolysoljan som kan börja tillverkas vid Setras sågverk Kastet i Gävle – inom bara några år.

– Det blir den första pyrolysoljeanläggningen i industriell skala i Sverige, så vitt vi vet, säger Pontus Friberg, Enterprise Risk Manager på Setra.

Sågspån är en restprodukt från sågverken som i dag eldas för att skapa värmeenergi. Att i stället omvandla den till bioolja innebär ett stort kliv framåt ur hållbarhetsperspektiv. Processen har blivit möjlig tack vare en rad tekniska framsteg. När spånet hettas upp till hög temperatur utan syre sker en omvandling från fast till flytande form. Det bildas bland annat flytande tjära, pyrolysolja, som sen förfinas ytterligare.

Stor miljövinst

Biooljan kan ersätta fossil olja och till exempel användas i värme pannor i energibranschen och inom industrin. Den kan

också användas för att producera biodrivmedel, vilket blir ett betydelsefullt bidrag i omställningen till en fossilfri transportsektor. Oavsett hur oljan används är de potentiella miljövinster stora, vilket även Naturvårdsverket tagit fasta på.

”Det finns mycket mer att hämta i värdekedjan som ännu är oupptäckta områden”

Myndigheten har tilldelat projektet 117 miljoner kronor från Klimatklivet, regeringens storsatsning på att sänka koldioxidutsläppen.

– Ser vi till övriga träindustrier i Sverige finns det underlag för ett flertal

pyrolysoljeanläggningar. Man ska också komma ihåg att bioolja bara är en av alla nya produkter vi i skogsindustrin kan utveckla. Det finns mycket mer att hämta i värdekedjan som ännu är oupptäckta områden, säger Pontus.

DET NYA GRÖNA GULDET

- Anläggningen i Gävle ska kunna producera omkring 26 000 ton bioolja per år.
- Uppskattningsvis finns fyra miljoner ton sågspån tillgängligt i Sverige som skulle kunna omvandlas till pyrolysolja.
- Energimässigt motsvarar det 575 000 bilisters årliga förbrukning.
- Sågspånet skulle räcka till 1–2 miljarder liter förnybar bensin och diesel som kan blandas i fossila bränslen för att minska koldioxidutsläppen.

BYGGNADEN

TRÄBYGGANDET TAR FART "DOWN UNDER"

I Australien växer intresset för träbyggande och bara under det senaste året har flera spektakulära trähusprojekt färdigställts på olika platser i landet. Ett av dessa är International House i Sydney som är Australiens första riktigt stora kontorsfastighet, helt och hållet byggd i KL-trä och limträ. TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: BEN GUTHRIE

KONTORSFASTIGHETEN International House i Sydney är sex våningar hög, närmare 8 000 kvadratmeter stor och tillverkad av cirka 950 kubikmeter limträ och 2 000 kubikmeter korslimmat trä. Materialet är producerat i Tyskland och Österrike och har fraktats i containrar till byggarbetsplatsen för montage. Trots sin stora yta är Australien inte självförsörjande på trä utan beroende av import. På sikt är det en intressant marknad även för Setra, som skickat sina första provleveranser dit under året.

– Vi valde trä, främst för att det är en förnybar resurs men också för materialets taktila egenskaper, säger en av de ansvariga arkitekterna Alec Tzannes. Det är mjukt och varmt att röra vid, det doftar gott och är helt och hållet giftfritt. Det blir vackrare med åren och ökar känslan av välbefinnande hos dem som vistas i dess närhet.

LJUSET FLÖDAR IN GENOM den heltäckande glasfasaden och förstärker uttrycket hos den synliga träkonstruktionen. Trä återfinns även i den två våningar höga pelargången ut mot gatan som är tillverkad av återvunnen eukalyptus från över 100 år gamla järnvägsbroar i delstaterna Queensland och New South Wales.

Den första etappen av Brf Hemlängtan är redan inflyttad och klar. Nu är byggnationen av etapp två och tre i full gång.

Kloka val i alla led

Vid kanten till ett av Rimbos långsträckta skogsområden växer ett nytt litet bostadsområde upp. Brf Hemlängtans 27 bostadsrättsradhus är byggda enligt ett smart koncept där Setra Fasadpanel är en av lösningarna som bidrar till att hålla kostnaderna nere. TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: EMIL NORDIN

RIMBO ÄR EN TÄTORT i Norrtälje kommun som på bara några år utvecklats till en attraktiv del av Sveriges starkaste tillväxtregion. Under sommaren bosatte sig den 60 000:e invånaren i kommunen vars målsättning är att skapa livskvalitet för minst 77 000 invånare till år 2040. Satsningen kräver nya bostäder, både i tätorter, på landsbygden och i skärgården vilket gett medvind för det lokala byggföretaget Roslagens ByggnadsEntreprenad, RBE.

I dag arbetar RBE både med totalentreprenader mot externa kunder och med produktioner i egen regi. En av dessa är byggnationen av bostadsrättsföreningen

Hemlängtan i Rimbo som marknadsförs under det egna varumärket Hemrik.

– Tanken bakom Hemrik har varit att skapa ett koncept liknande BoKlok som utvecklats av IKEA och Skanska. Målsättningen är att bygga smart och hållbart med funktion och kvalitet till ett pris som ger alla möjlighet att köpa en egen bostad, berättar Claudio Cifuentes som är platschef i Rimbo.

Effektiv byggprocess håller kostnaderna nere

Närheten till Stockholm, Uppsala och Norrtälje har gjort Rimbo till en ort som stadigt ökat i popularitet. →

”Vi vill gärna jobba med träpanel eftersom vi eftersträvar en varm känsla i våra bostadsområden”

→ – Det är en spännande bostadsmarknad i Norrtälje kommun i allmänhet och Rimbo i synnerhet, konstaterar Claudio. Att fler och fler flyttar hit utifrån syns tydligt i vår försäljningsstatistik. Majoriteten av radhusen har sålts till nya kommuninvånare.

Det nya området ligger vackert beläget alldeles vid skogsbrynet. Den första etappen är redan inflyttad och klar. Nu är byggnationen av etapp två och tre är i full gång.

– För att komma ner i pris har vi kastat om byggprocesserna lite. Vi har effektiviserat många moment och arbetar välstrukturerat med tidplaner som hålls in i minsta detalj. Alla hantverkare som är involverade vet vad de ska göra från början så när vi väl börjat bygga finns det inte plats för några extrakostnader, säger Claudio.

Många fördelar med träpanel

En del av effektiviseringsarbetet har varit att använda Setras mellanstrukna fasadpanel. Den monteras direkt på väggelementen som tillverkas i Beijers fabrik i Grisslehamn norr om Norrtälje och levereras med lastbil i specialrack till byggplatsen. På så sätt sparar RBE även in lagringskostnader.

– Vi vill gärna jobba med träpanel eftersom vi eftersträvar en varm känsla i våra bostadsområden, vilket är svårt att uppnå med betong och puts. Sedan finns det ju praktiska fördelar med trä också. Skulle någonting bli galet går det mycket enklare att åtgärda en träpanel, berättar Claudio medan han visar runt på byggplatsen.

– Kloka val i alla led är ett måste för att hålla nere kostnaderna, säger Claudio Cifuentes, platschef i Rimbo.

En av RBEs nio anställda snickare, Petter Larson, sitter uppflugen på en byggnadsställning fullt sysselsatt med diverse kompletteringsarbeten.

– Även om panelen är färdigmonterad i fabrik är det lite finlir som återstår för att fasaden ska få rätt finish. Bland annat ska blockskarvarna döljas med lösa, mellanstrukna bräder, berättar Petter.

Det var Beijer Byggmaterial som tipsade RBE om den mellanstrukna panelen som man nu använder för första gången i Rimbo. Ett val Claudio inte ångrar eftersom den är färdig för montering

året runt och kortar ner arbetstiden för målarna vilket i sin tur gör att man kan sänka ställningshyran. Dessutom ger den mellanstrukna panelen husen ett praktiskt taget färdigmålat intryck. En fördel då man ibland behöver vänta några månader med att göra slutstrykningen.

– Kloka val i alla led, bra projektledning och en öppen dialog med alla på golvet. Det är så det måste funka för att vi ska lyckas få ner kostnaderna och erbjuda bra bostäder till ett rimligt pris, avslutar Claudio Cifuentes.

Petter Larson är en av RBEs nio snickare.

Blockskarvarna döljs med mellanstrukna bräder för att ge fasaden den rätta finishen.

”Vi har effektiviserat många moment och arbetar välstrukturerat med tidplaner som hålls in i minsta detalj”

Petter Larson gör de sista kompletteringarna på fasaden som redan ser färdigmålad ut.

FLERA FÖRDELAR MED FÄRDIGMÅLAT

Allt fler väljer färdigmålad panel framför den obehandlade och trenden går även mot mellanstruket, vilket betyder att ytan är grundmålad och mellanstruken en gång med toppfärg.

Resultatet blir ofta både billigare och snabbare än om panelen målas på plats. Industrimålad panel håller dessutom bättre eftersom den stryks när sågytan är färsk, med hög precision och full kontroll över färgskiktets tjocklek.

Att överskottsfasern kan återcirkuleras för att minimera spill är ytterligare ett plus, liksom att panelen färdig att montera året om – oavsett väder.

TRÄSKOLAN

EN SKOG FÖR FRAMTIDA GENERATIONER

Ansvarsfullt skogsbruk och hållbart brukade skogar är vanliga begrepp inom skogs- och träindustrin. Men vad betyder orden egentligen? Och hur kan ett lönsamt och effektivt skogsbruk gå hand i hand med höga naturambitioner?

TEXT: LINN TREIJS FOTO: LARS HÄGGLOF

DEN SVENSKA SKOGEN ska räcka till mycket, och till många. Den utgör mindre än en procent av jordens skogsyta, men står för fem procent av alla skogsprodukter på världsmarknaden.

– Sverige och Finland är näst intill unika med att ha lyckats skapa lönsamma skogsbruk. Vi är duktiga på att se helheten och har ett systemtänk kring skogen som skiljer sig från resten av världen, säger Erik Sollander, skogspolitisk strateg på Skogsstyrelsen.

Han menar att idén om ett hållbart skogsbruk, där en hög virkesproduktion balanseras mot naturvärden, biologisk mångfald och friluftsliv, kan sammanfattas i en enkel mening: Att tillgodose dagens krav utan att förstöra för kommande generationer.

– Hållbarhet ses alltmer som en långsiktig vision, något som inte kan definieras

ner i en lista med punkter som du gör check på. Vi kommer aldrig att nå ett läge där allting är löst, utan måste hela tiden fortsätta försöka förbättra allt eftersom vi får ny kunskap och ändrade värderingar.

Läxor längs vägen

Dagens svenska skogsmodell är ett resultat av ett antal läxor vi lärt oss längs vägen. Vid mitten av 1800-talet exploderade befolkningstillväxten och jordbruket drabbades av upprepade missväxter. Skog offrades för att skapa mer odlingsmark och bönderna lät sina djur beta i skogen, vilket är förödande för återväxten. Samtidigt hade industrialiseringen tagit fart och skogarna var hårt exploaterade. 1903 antogs den första moderna skogsvårdslagen, som tydligt reglerar att den som hugger ner också måste återplantera.

– Problemen vi hade liknar på många sätt det man i dag tampas med i utvecklingsländerna. Vi har lyckats vända utvecklingen och fått ordning på jordbruket och skogsbruket. I stället för att tappa skogsresurser har vi en tillväxt som är väsentligt högre än avverkningen, säger Erik Sollander.

I dag råder frihet under ansvar i svenska skogar. Skogsvårdslagstiftningen reglerar miniminivån, som att se till att det växer ny skog och bevara och utveckla naturvärden. Men samhällets ambitionsnivå och de politiska förväntningarna på skogsägarna är betydligt högre. Till exempel förväntas de röja i ungskog för att öka virkesproduktionen och ta betydligt större miljöhänsyn än vad lagen kräver. Upplägget bygger på att alla bidrar till att förvalta skogen på ett uthålligt sätt.

Fungerar det då?

Ja, på många sätt, menar Skogsstyrelsen. Det kanske tydligaste exemplet är att skogsbrukets frivilliga avsättningar har ökat kraftigt från slutet av 1990-talet och nu utgör cirka 1,2 miljoner hektar. Ett annat exempel är den hänsyn som lämnas vid slutavverkning. Skogsägarna arbetar utifrån gemensamma målbilder för hur avverkningen ska ske så skonsamt som möjligt. Det kan till exempel handla om att lämna kvar träd och död ved som gynnar den biologiska mångfalden, undvika att köra tunga lass över en bäck eller att lämna kvar skog i närområdet kring hus och skolor.

– Alla från forskare och de som brukar skogen till oss på Skogsstyrelsen är på det klara med att målbilderna innebär ett rejält steg mot ökad hänsyn i skogen. Om det innebär att vi kommer att klara kraven från framtida generationer vet vi inte än. Det ser bra ut nu, men kan förändras. I så fall får vi fortsätta arbeta med att förbättra hänsynen, säger Erik Sollander.

Kravet på återplantering är en viktig princip i den svenska skogsmodellen.

1%

av skogen avverkas varje år. För varje träd som fällt planteras minst två nya, vilket gör att skogsvolymen växer för varje år.

Källa: Sveriges lantbruksuniversitet, Skogsindustrierna

Stor andel certifierat

60 procent av den svenska skogen är certifierad, att jämföra med cirka 10 procent globalt. I den certifierade skogen gäller högre miljökrav än i svensk lag, till exempel att avsätta minst fem procent av den produktiva skogen och spara alla naturvärdesträd.

Setras ägare och största råvaruleverantörer Sveaskog och Mellanskog är två av bolagen som driver ett omfattande arbete med certifiering. Sveaskog, Sveriges största skogsägare, har certifierat hela sin mark enligt FSC®. 20 procent av företagets produktiva skogsmark nedanför fjällskogsgården och över 50 procent av fjällskogen används till naturvård. Mellanskog, en förening som ägs av 26 000 privata skogsägare, har certifierat drygt en tredjedel av marken genom PEFC.

Sverige lyckades vända 1800-talets kris i skogen och i dag är återväxten betydligt större än avverkningen.

Vad lämnas kvar på hygget?

BUFFERTZONER

Ridåer av träd och buskar, så kallade skyddszoner, lämnas invid sjöar, vattendrag och myrar för att skydda vattenkvaliteten och vattenlevande växt- och djurarter.

GRUPPER AV TRÄD

Gör att växt och djurarter som är knutna till den gamla skogen kan leva kvar. Att lämna enstaka träd kan också vara ett sätt att förnyra beståndet på naturlig väg. De träd som står kvar får en ökad tillväxt och kraftigare fröproduktion, särskilt när det gäller tall.

NATURVÄRDESTRÄD

Träd med särskilt höga naturvärden som avviker från den skog som ska avverkas. Till exempel gamla grova träd, träd med stora fågelbon eller håligheter och enstaka lövträd i en barrskog.

NYCKELBIOTOPER

Särskilt värdefulla skogsmiljöer som spelar en nyckelroll för att bevara hotade växter och djur. Biotoperna kartläggs och får inte huggas ner.

DÖD VED

Döda och döende träd lämnas för att gynna insekter och lavar. Certifierade skogsägare måste även tillföra död ved genom att skapa så kallade högstubbar.

TRE OM TRÄ

Trots sänkt rotavdrag och höjt amorteringskrav snickras och byggs det för fullt runt om i Sverige. Årets första sex månader växte byggvaruhandeln med 4,6 procent, enligt marknadsanalysföretaget HUI Research.

TEXT: LINN TREIJS, FOTO: VIVEKA ÖSTERMAN, ANDERS STORM

Varför går det så bra för byggghandeln?

HÅKAN METTÄVAINIO,
SÄLJARE OCH TRÄNSVARIG PÅ
BEIJER BYGGMATERIAL I LULEÅ

”I Norrland bygger man själv i stället”

– Det är märkligt att vi inte känt av vare sig amorteringskravet eller rot-avdraget, men en förklaring kan vara att det är många fler som bygger själv i Norrland jämfört med i större städer.

Hos oss går både konsumentmarknaden och byggbolagen riktigt bra och så har det varit i många år, även om det är enorm skillnad mellan sommar och vintersäsongen.

Även framöver ser förutsättningarna bra ut. Bostadsbyggandet håller på att komma igång i Luleå och vi räknar med att flytten av bostäder i Malmberget kommer sätta igång byggarbeten som påverkar vår försäljning under flera års tid.

RONNIE PETERSSON,
DELÄGARE OCH SÄLJARE PÅ ARBOGA
BYGGTJÄNST, SOM INGÅR I BOLIST

”Behovet av nya bostäder driver på”

– Rent generellt har väl de flesta jobb och råd att renovera ändå. Vi trodde att det skulle ske en ganska markant försämring med rot-avdraget men det har det inte blivit. Det känns som att behovet av nya bostäder driver på marknaden.

Vi ligger i en småstad mitt emellan tre större städer, Örebro, Västerås och Eskilstuna. Där råder det en otrolig byggrush på exempelvis studentbostäder, vilket spiller över även på oss.

LEIF LINDHOLM,
VD PÅ FRESKS GROUP MED 21
XL-BYGG BUTIKER SAMT E-HANDEL

”Det finns ett uppdämt behov”

– Jag tror att även om det ser fräscht ut i bostäderna så finns mycket att göra. Det finns ett uppdämt behov som i många fall har varit eftersatt under många år. Samtidigt har gemene man haft det rätt bra i flera år nu, med låga räntor och bra reallöneökningar som gör att de vågar investera, även om amorteringskravet sannolikt motverkar den utvecklingen.

Både konsumentmarknaden och proffskategorin går bra, men yrkessidan är helt klart den som utvecklats starkast i år. Vi upplever att tunga byggmaterial och träbaserade produkter som virke har haft särskilt god tillväxt. Att det byggs mycket nya bostäder får också följdfeffter för byggghandeln eftersom de som flyttar in lämnar ett tidigare boende där de nya ägarna ofta vill göra om.